

**Obnova travišč s habitatnima tipoma
62A0 in 6420 v Naravnem rezervatu
Škocjanski zatok - poročilo za leto
2024**

Avtor poročila: Josip Otopal

november 2024

1. Uvod

V 2024 je potekalo prvo leto obnove travišč na območju Naravnega rezervata Škocjanski zatok, in sicer v okviru akcije C8 projekta LIFE FOR SEEDS. To območje je posebnost med izbranimi območji, saj tu ni že obstoječih travišč, katerim bi lahko izboljšali rastiščne pogoje. Zato smo območje ob ankaranski vpadnici, kjer so povsem prevladovale tujerodne invazivne vrste, določili za predel, kjer oblikujemo oligotrofna polsuha travišča (habitatni tip Natura 2000 s kodo 62A0). V sladkovodnem delu rezervata smo del pašnika izvzeli iz paše in pričeli s košnjo in odstranjevanjem pokošene biomase, z namenom oblikovanja oligotrofnega mokrotnega travnika (habitatni tip Natura 2000 s kodo 6420). Na oba tipa travišč smo vnašali poprej nabrana semena značilnih vrst, ki tvorijo te združbe.

2. Plosuha travišča - habitatni tip 62A0

Suha in plosuha travišča uvrščamo v razred *Festuco-Brometea*, v slovenski Istri je ta razred zastopan s združbo navadne oklasnice in dlakavega gadnjaka (*Danthonio-Scorzoneretum villosae*).

Na zemljiščih ob ankaranski vpadnici smo v preteklih letih odstranjevali tujerodne invazivne vrste rastlin, ki so povsem prevladovale. Največ je bilo navadne kanele (*Arundo donax*), navadne robinije (*Robinia pseudacacia*), laške repe (*Helianthus tuberosus*), navadne amorfe (*Amorpha fruticosa*) in Verlotovega pelina (*Artemisia verlotiorum*). Z večkratnim čistilnim mulčanjem in ročnim odstranjevanjem smo bistveno omejili oz. uničili invazivke in tako je začel nastajati ruderalni travnik. Ker so bila tla precej bogata s hranili, smo začeli z odstranjevanjem pokošene biomase, z namenom osiromašiti tla hranil. Za razvoj oligotrofnih travišč je odstranjevanje biomase ključno, saj neodstranjena pokošena biomasa deluje kot gnojilo.

Semena značilnih vrst smo nabirali na območju slovenske Istre predvsem v okolici vasi Butari, Popetre, Galantiči, Zazid, Hrastovlje. Semena smo nabirali ročno na zaraščajočih se površinah med junijem in avgustom.

Seznam vrst plosuhih travišč, katerih semena so bila nabrana v 2024: brazdnatolistna bilnica (*Festuca rupicola*), skalna glota (*Brachypodium rupestre*), navadna migalica (*Briza media*), pokončni stoklasec (*Bromopsis erecta*), zlatolaska (*Chrysopogon gryllus*), navadni obrad (*Bothriochloa ischaemum*), malocvetna španska detelja (*Dorycnium germanicum*), srednji tropotec (*Plantago media*), širokolistni grahor (*Lathyrus latifolius*), navadna koromačnica (*Ferulago galbanifera*), sinjezeleni šaš (*Carex flacca*), hallerjev šaš (*C. hallerana*), preraslostna grenčica (*Blackstonia perfoliata*), navadna tavžentroža (*Centaureum erythraea*), dlakavi gadnjak (*Scorzonera villosa*), ilirsko grabljišče (*Knautia illyrica*), navadni grintavec (*Scabiosa columbaria*), deljenolistna črnoglavka (*Prunella laciniata*), peščena turška detelja (*Onobrychis arenaria*), travniška kadulja (*Salvia pratensis*), pozni čistec (*Betonica officinalis* subsp. *serotina*), navadni oslad (*Filipendula vulgaris*), prava lakota (*Galium verum*), navadni vrednik (*Teucrium chamaedrys*), srhkodlakavi oman (*Inula hirta*), repuščeva zvončnica (*Campanula rapunculus*), kraški črnilec (*Melampyrum carstiense*), mala strašnica (*Sanguisorba minor*), vrbovolistni primožek (*Bupthalmum salicifolium*), Barrelierov jetičnik (*Veronica barrelieri*) in druge.

Količinsko in številčno med nabranimi semeni prevladujeta pokončni stoklasec in zlatolaska, sledijo dlakavi gadnjak, srednji trpotec, navadni oslad in druge vse do najmanjših semen, ki so komaj vidna s prostim očesom. Drobna semena imajo preraslostna grenčica, nav. tavžentroža, prava lakota, nav. obrad, repuščeva zvončnica ter Barrelierov jetičnik. Pri teh vrstah govorimo dejansko o gramih nabranih semen, saj so semena res drobna. Tako je lahko v nekaj gramih teže na deset tisoče in več semen. Skupna masa nabranih semen je okoli 15 kg.

Po naboru semen je sledilo sušenje in spravilo nabranega semenskega materiala.

Območje, kjer vzpostavljamo polsuha oligotrofna travišča, je bilo letos zmulčano v januarju in takrat so bila vnesena tudi semena, nabrana prejšnje leto. Območje je bilo pokošeno v juniju in delno je bila odstranjena biomasa. Po relativno mokri pomladi je vzklilo veliko rastlin, ki so bile posejane na gola mesta na travniku. Zaradi res izrazite dolge trajajoče suše in vročine se je veliko mladih rastlin posušilo. Vendar je kljub suši ostalo dovolj preživelih osebkov, da bo možna hitrejša preobrazba. Na mestih, kjer so preživele značilne trajnice, smo odstranili neželjeno zarast in tako omogočili boljše pogoje za razrast zelenih vrst. Prvi vnos letos nabranih semen je bil avgusta v manjši meri na manjšem pripravljenem terenu. Glavnino semen smo oz. še bomo vnesli v novembru in prvi polovici decembra 2024. Del semen smo raztrosili po celotni površini, del pa na prej pripravljene manjše ploskve gole zemlje. Setev po majhnih otočkih se je izkazala za bolj uspešno, saj mlade rastline nimajo konkurence. Na otočkih z željeno vegetacijo se bo izvajala selektivna košnja in nadaljevalo z vnosom semen. Otočki z značilnicami ne bodo pokošeni do semenjenja, kar bo omogočilo naraven raztros semen v okolico in s tem pospešilo proces preobrazbe travišča. Okolica teh otočkov bo pokošena v prvi polovici maja z odstranitvijo pokošene biomase.

3. Mokrotni travniki - habitatni tip 6420

Mokrotne travnike v submediteranskem prostoru uvrščamo v razred *Molino-Holoschenion*, to so vlažna travišča z malo hranili.

V sladkovodnem delu rezervata smo del ozemlja namenili razvoju mokrotnih travnikov. Prej se je tu pasla živina in posledično je prevladovala ruderalna vegetacija (vegetacija motenih tal). Ta del je sedaj izvzet iz paše. Tudi tu je problem zemlja, ki ima veliko hranil, zato smo začeli z odstranjevanjem pokošenega materiala, da bi zmanjšali količino hranil.

Seznam vrst mokrotnih travnikov, katerih semena so bila nabrana v 2024: trstikasta stožka (*Molinia arundinacea*), navadno bičevje (*Scirpus holoschenoides*), visoki tropotec (*Plantago altissima*), rumenocvetna smiljkita (*Tetragonolobus maritimus*), navadni čistec (*Betonica officinalis subsp. officinalis*), barvilna mačina (*Serratula tinctoria*), travniška izjevka (*Succisa pratensis*), dolgolistna ostrica (*Cyperus longus*) in konjska griva (*Eupatorium cannabinum*).

Največ je bilo nabranih semen trstikaste stožke (12 kg), druge vrste pa imajo bistveno manjša semena in njihova skupna masa ni presegla 1 kg. Semena so bila nabrana v dolini Dragonje in Rokave med junijem in oktobrom.

Letos smo vnašali semena v januarju po celotni površini in na manjših golih ploskvah. Tudi tu je suša terjala svoj davek, a del mladih rastlin je preživel. Tudi tu se je za bolj uspešno metodo izkazala setev na golo zemljino. Na otočkih s značilnicami se izvaja selektivna košnja. Otočki niso pokošeni, dokler ne dozori semena trstikaste stožke in navadnega bičevja (september - oktober), preostali del se pokosi v prvi polovici maja z odstranitvijo pokošenega materiala. V novembru in decembru bomo vnesli semena po celotni ploskvi in na manjših golih delih.

Zaključek

Vzpostavitev oligotrofnih polsuhih in mokrotnih travnikov je dolgotrajen proces. Ker na območju rezervata tovrstnih travnikov ni bilo, je naloga še bistveno težja kot na območjih, kjer so že prisotna. Tako je glavna naloga redno odstranjevanje biomase, saj se bo le na ta način zmanjšala količina hranil v zemlji. Šele v osiromašenih tleh so ugodni pogoji za uspevanje značilnih vrst, ki gradijo ta travišča. Z redno košnjo, odstranjevanjem pokošenega materiala, selektivno košnjo in vnosom semen in ruše se bosta obe travinji razvijali v željeno smer, le čas je potreben.